УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

XIV Міжнародної науково-практичної конференції
«ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТА: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ», присвяченої пам'яті академіка ДМИТРА ТХОРЖЕВСЬКОГО»
28 лютого 2025 року

XI Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ:ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ»,
присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України ВІКТОРА СИДОРЕНКА
1 березня 2025 року

КИЇВ 2025

УДК 377.09(082)

Затверджено рішенням Вченої ради факультету технологій та дизайну Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 7 від 31 березня 2025 р.)

За загальною редакцією – Дмитра Кільдерова, Валентини Харламенко

Редакційна колегія: Тетяна Чернова, кандидат педагогічних наук, доцент; **Тарас Олефіренко,** кандидат педагогічних наук, професор; **Валентина Лозовецька**, доктор педагогічних наук, професор; **Юрій Павлов**, доктор педагогічних наук, професор; **Юлія Колісник-Гуменюк**, доктор педагогічних наук, доцент; **Лідія Сліпчишин**, доктор педагогічних наук, професор; **Микола Коломієць,** кандидат педагогічних наук, доцент; **Тетяна Якимович**, кандидат педагогічних наук, доцент.

Технічні редактори: Олена Козієнко, Микола Коломієць.

Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського «Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку» 28 лютого 2025 року). XI Міжнародної наукової-практичної конференції «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку», присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України Віктора Сидоренка (1 березня 2025 року) / за заг. ред. Д. Кільдерова, В. Харламенко. Київ, 2025. 784 с.

До збірника увійшли тези доповідей XIV Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського «Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку» (28 лютого 2025 року). XI Міжнародної наукової-практичної конференції «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку», присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України Віктора Сидоренка (1 березня 2025 року).

Розраховано на здобувачів освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої, професійно-технічної, вищої, післядипломної освіти, співробітників наукових установ та закладів.

©Факультет технологій та дизайну, 2025
©УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025
©Автори тез, 2025

5. Середа І.О. Розвиток творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку в процесі фізичного виховання : автореф. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Тернопіль, 2011. 18 с.

ЗМІНА РОЛІ ТА ФУНКЦІЙ ПЕДАГОГА ПРИ ВИКОРИСТАННІ У НАВЧАННІ ВІРТУАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Андрій Братанич, Сергій Дзус

Український державний університет, імені Михайла Драгоманова,

Київ, Україна

Анотація. *У статті розглянуто сучасні тенденції зміни ролі викладача при навчанні у віртуальному освітньому середовищі. Розглядаються критерії оцінювання якості роботи викладача у віртуальному освітньому середовищі, проводиться аналіз факторів, що впливають на якість освітніх послуг, а також затребуваність у викладачах, які перейшли від традиційних моделей навчання до застосування сучасних методів та технологій навчання у віртуальному освітньому середовищі.*

Ключові слова: *віртуальне освітнє середовище, дистанційні освітні технології, інтерактивні технології, сучасний викладач, електронне навчання.*

Сьогодні в Україні активно впроваджуються проєкти щодо повсюдного використання в системі вищої освіти електронного навчання, дистанційних освітніх технологій, щорічно збільшується на ринку освітніх послуг затребуваність у навчанні із застосуванням цифрових і дистанційних технологій. Якщо повернутися на 10 років тому, коли застосування дистанційних освітніх технологій у вишах стояло біля самих витоків впровадження, а викладачі були здебільшого противниками нових методів навчання, то на сьогоднішній день навіть найявніші прихильники традиційного навчання використовують у своїй діяльності електронні інформаційно-освітні ресурси. Таким чином, ринок електронного навчання диктує нові умови роботи

викладачів, яким необхідно навчитися володіти та активно застосовувати інноваційні освітні технології у процесі навчання.

Створення віртуального освітнього середовища передбачає наявність у викладача, нових функцій. Роль педагога змінюється. У контексті віртуального освітнього середовища вона може бути представлена у якості:

– організатора навчального процесу, пізнавальної діяльності та творчої активності студента; спільну діяльність студентів; навчально-педагогічної діяльності у віртуальному освітньому середовищі з використанням інноваційних технологій (проведення занять; інтернет консультування; участь у форумах, блогах, web-квестах, чатах; навчання створенню власного середовища навчання тощо);

– автора та розробника електронного навчального курсу;

– консультанта, який організовує професійну педагогічну підтримку у процесі навчання;

– віртуального психолога, що створює комфортні умови для навчання;

– проєктувальника, який проєктує форми організації навчального процесу та види діяльності, що найбільш відповідають цілям та змісту курсу, що вивчається, нерідко – свій власний курс; включає передбачення результатів власних дій, визначення їх послідовності у процесі навчання, формування стратегії та тактики освітньої діяльності, розробку чи вибір адекватної технології та форми навчання.

– студента в ході педагогічного процесу, оскільки самонавчання та взаємонавчання викладача та студента є атрибутивною особливістю інноваційного навчання в рамках відкритої моделі безперервної освіти.

Нова роль викладача наділяє його новими функціями:

– підготовка навчально-методичного комплексу, розміщення матеріалів в оболонку віртуального освітнього середовища;

– проведення вступного організаційного заняття, де роз'яснюється, як проходить навчання у віртуальному освітньому середовищі, яким чином

потрібно знайомитися з матеріалами курсу, як виконувати завдання, брати участь у форумах, спілкуватися тощо;

– дистанційне відстеження ефективності засвоєння студентами матеріалів курсу;

– дистанційна перевірка та контроль за виконанням завдань із самостійної роботи студентів;

– участь у колективних обговореннях, форумах та чатах, вебінарах і т. ін.;

– спілкування зі студентами за допомогою форуму, системи швидких повідомлень тощо;

– аналіз результатів виконання завдань;

– професійна педагогічна підтримка студентів і т.ін.

Обов'язковою умовою діяльності педагога зі створення віртуального освітнього середовища є опора на сучасні принципи навчання – індивідуалізацію та практико-орієнтованість, як пріоритетних напрямів у навчанні сьогодні, які дозволяють кожному студенту вибудувати власну освітню траєкторію. Враховуючи особисті потреби студентів, рівень їхнього розвитку, педагогу необхідно структурувати віртуальне освітнє середовище. Але при цьому воно повинне бути досить гнучким і відкритим.

Викладач у віртуальному освітньому середовищі має бути готовим використовувати форми комунікації типу асинхронна «розмова», віртуальна дискусія, де важливими критеріями стають стисліть та конкретність повідомлень, однозначність висловлювань, що є додатковим засобом розвитку здатності до рефлексії у спілкуванні, що підвищує рівень логічного та абстрактного мислення студентів. Застосування педагогом проєктної методики у віртуальному освітньому середовищі є важливим для встановлення віртуальних об'єднань студентів при виконанні групових проєктів.

Таким чином, викладач у віртуальному освітньому середовищі (педагог-віртуал) має ряд відмінностей від викладача у традиційному середовищі. Це

виявляється у опосередкованому спілкуванні під час навчання; використання засобів віртуального освітнього середовища для пошуку та доставки навчальних матеріалів, реалізації зворотного зв'язку зі студентами. Крім того, можна відзначити ще і наступну низку відмінностей: дистанційне надання підтримки та корекції напряму роботи студента; прагнення до співпраці з урахуванням його мотивації.

Водночас сучасний викладач повинен бути професіоналом, який володіє навичками роботи з доступною йому інформацією та усвідомлює, що комп'ютерні та інформаційні технології створюють не тільки нові умови праці, а й нове місце існування з виходом на величезний інформаційний ресурс людства, тобто новий тип відносин людини зі світом.

Отже, сучасний викладач повинен поєднувати у собі здатності: розвивати у студентів прагнення до творчості і творчого сприйняття знань, вчити самостійно і критично мислити, вміти повною мірою реалізовувати їх потреби, підвищувати мотивацію до вивчення предметів. Це не тільки той, хто навчає, це викладач, який сам постійно навчається, підвищує рівень своєї методичної майстерності та готовий до інновацій.

Таким чином, постає питання: як у сучасному світі, де дистанційні освітні технології активно розвиваються, знайти універсального викладача, який є професіоналом не тільки в галузі дисципліни, що викладається, але і в галузі застосування електронних інформаційно-освітніх технологій? На жаль, такими фахівцями не народжуються, а стають.

На наш погляд, для побудови якісного освітнього процесу у віртуальному освітньому середовищі потрібний постійний моніторинг роботи викладачів для виявлення індивідуальних показників ефективності роботи, де основними критеріями оцінювання ефективності роботи викладачів є:

– дисципліна, а саме дотримання таймінгу початку занять у режимі вебінару (за 10 хвилин до початку заходу необхідно протестувати зв'язок, підвантажити необхідний матеріал, виступити із вітальним словом);

– наявність та викладення додаткових матеріалів, крім вичитування лекцій з підготовленою презентацією в режимі вебінару, необхідний додатковий контент, ним може бути електронний курс, викладений у віртуальному освітньому середовищі, методичні рекомендації щодо виконання письмових робіт, вимоги до вивчення дисципліни та контрольно-вимірювальний матеріал;

– якість зворотного зв'язку (інтерактивність), спілкування з аудиторією через інструменти віртуального освітнього середовища, своєчасне реагування на питання, використання в процесі занять мозкового штурму, дискусії, ділової гри, опитування, відеокейсу, інтерактивного тестування;

– технічна самостійність в організації навчання, розміщення матеріалу самостійно, додавання тесту до віртуального освітнього середовища, супровід свого заняття;

– якість додаткових матеріалів, збалансоване поєднання графічної, текстової, аудіоінформації, відеокейсів. Наявність власних електронних курсів, посібників та підручників з дисципліни, електронних конспектів;

– рейтинг, суб'єктивна оцінка роботи викладачів у віртуальному освітньому середовищі на підставі результатів анкетування студентів.

На наш погляд, для забезпечення викладачами всіх вимог, що ведуть до підвищення ефективності та якості освітнього процесу при реалізації освітніх програм із застосуванням віртуального освітнього середовища, керівникам освітніх організацій необхідно своєчасно направляти викладачів на курси підвищення кваліфікації по роботі у віртуальному освітньому середовищі, з вивчення технологій навчання студентів із застосуванням цифрових ресурсів, а в індивідуальних випадках – вибудовувати траєкторію роботи за конкретними критеріями та вимогами викладача.

Література

1. Арешонков В.Ю. Цифровізація вищої освіти: виклики та відповіді: Наукова доповідь на *методологічному семінарі НАПН України «Шляхи і*

механізми підвищення конкурентоспроможності університетів України» 19 листопада 2020 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2020. № *2*(2). С. 1–6.

2. Грядуща В. В., Денисова А. В. Цифровізація як структурний складник інноваційних моделей підвищення кваліфікації педагогів професійної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 34(1). С. 54–61. URL: https://lib.iitta.gov.ua/719148/ (дата звернення 17.12.2024)

3. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності. Наказ МОН України від 10.12.2021 № 1340 / МОН України. URL: https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-programipidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikivz-rozvitku-cifrovoyi-kompetentnosti (дата звернення 17.12.2024)

4. Самойленко О. М. Теоретичні та методичні засади самостійної роботи з цифрової грамотності на курсах підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти : навч.-метод. посіб. Біла Церква : БІНПО ДЗВО УМО НАПН України. 2023. 32 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/735883/ (дата звернення 17.12.2024)

ВИХОВАННЯ УЧНІВ 5-9 КЛАСІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДУСІ МИРУ ЗАСОБАМИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Даниїл Бут, Андрій Цина

Полтавський національний педагогічний університету імені В. Г. Короленка

Полтава, Україна

Анотація: *У статті розглядаються можливості предмету «Технології» для виховання учнівської молоді в дусі миру та дружби між народами. Аналізуються ключові громадянські та соціальні компетентності, форми участі учнів в профорієнтаційних заходах із боротьби за настання в*